

Afrika ile Eğitim Diplomasisi Çalışma Yemeği Sonuç Raporu

2 Aralık 2015, Grand Rixos Hotel Ankara

KATILIMCI LİSTESİ

Kurumlar/Üniversiteler

- 1 **Mithat Yenigün**, DEİK Başkan Yardımcısı
- 2 **Dr. Mustafa Aydın**, IAU Başkanı
- 3 **Dr. Kerem Kınık**, Kızılay Başkan Vekili
- 4 **Prof. Dr. Şaban Çobanoğlu**, Yunus Emre Enstitüsü Başkan Vekili
- 5 **Sefa Yahşi**, Ulusal Ajans Genel Koordinatörü
- 6 **Doç. Dr. İlker Murat Ar**, Sanayi Bakanlığı Bilim ve Teknoloji Genel Müdürü
- 7 **Ergüç Ülker**, Ekonomi Bakanlığı Afrika Daire Başkanı
- 8 **Deniz Doğan**, YTB Afrika Koordinatörü
- 9 **Atılğan Ulutaş**, YTB Uzmanı
- 10 **Hasan Kocabıyık**, Yunus Emre Enstitüsü Strateji Geliştirme Müdürü
- 11 **Prof. Dr. Sedat Aybar**, İAÜ AFRİKAM Merkezi Müdürü
- 12 **Prof. Dr. Nermin Özgülbaş**, Başkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı
- 13 **Prof. Dr. Mustafa Gündüz**, Başkent Üniversitesi Rektör Danışmanı
- 14 **Prof. Dr. Ali Çağlar**, Hacettepe Üniversitesi Dış İlişkilerden Sorumlu Rektör Yardımcısı
- 15 **Prof. Dr. Fatih Uşan**, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Rektör Yrd.
- 16 **Bariş Yeşilbaş**, Atılım Üniversitesi
- 17 **Dr. Bugay Turan**, Hacettepe Üniversitesi Erasmus Koordinatörü
- 18 **Damla Bülbüloğlu**, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Koordinatörü
- 19 **Anıl Ertekin**, TİKA Uzmanı
- 20 **Onur Gez**, TİKA Uzman Yardımcısı

Afrika Diplomatik Misyonları

- 21 **Angola Büyükelçisi**, H.E. Jose Guerreiro Alves Primo
- 22 **Burundi Ankara Büyükelçisi**, H.E. Joel Nkurabagaya
- 23 **Cezayir Büyükelçisi**, H.E. Lahssan Boufares
- 24 **Çad Büyükelçisi**, H.E. Djidda Moussa Outman
- 25 **Demokratik Kongo Büyükelçisi**, H.E. Marcel Mulumba Tshidimba
- 26 **Gambiya Büyükelçisi**, H.E. Mmodou Badjie
- 27 **Gana Büyükelçisi**, H.E. Ibrahim Abass
- 28 **Gine Büyükelçisi**, H.E. Daouda Bangoura
- 29 **Güney Afrika Cumhuriyeti Büyükelçisi**, H.E. Vika M. Khumalo

- 30 **Ruanda Büyükelçisi**, H.E. Caezar Canisius Kayizari
- 31 **Somali Büyükelçisi** , H.E. Abdullahi Mohamed Ali
- 32 **Uganda Büyükelçisi**, H.E. Johnson Agara Olwa
- 33 **Mısır Maslahatçısı** , Wael Aboubakr Abdelkader Elnaggar
- 34 **Sudan Büyükelçiliği Misyon Şefi Yrd. Büyükelçi** Ibrahim Elsheikh Abdelrazig Ahmed
- 35 **Zambiya Büyükelçiliği Elçi-Müsteşar**, Bwalya Lyapa Nondo
- 36 **Fas Krallığı Siyasi Müsteşar** , Souad Soulemani
- 37 **Kenya Büyükelçiliği Siyasi Müsteşar**, Andrew Mujivane
- 38 **Moritanya Büyükelçiliği Müsteşarı**, Abdullah Murad, 1. Müsteşar
- 39 **Nijer Büyükelçiliği Müsteşarı**, Moussa Dourfaye
- 40 **Nijer Büyükelçiliği Eğitim Ataşesi**, Hamza Maman
- 41 **Burkina Faso Büyükelçiliği**, Kültür Ataşesi, Boureima Ouedraogo

DEİK İş Konseyleri

- 42 **Tamer Taşkın**, Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı
- 43 **Ersin Eren**, Uganda İş Konseyi Başkanı
- 44 **Deniz Türkkın**, Mali İş Konseyi Başkanı
- 45 **Murat Efendi Ataer**, Nijer İş Konseyi Başkanı
- 46 **İhsan Şahin**, Senegal İş Konseyi Başkanı
- 47 **Volkan Kazova**, Cibuti İş Konseyi Başkanı
- 48 **Adnan Doğru**, Sudan İş Konseyi YK Üyesi
- 49 **Çilem Kaya**, Tanzanya İş Konseyi, YK Üyesi
- 50 **Atila Akalan**, Uganda İş Konseyi YK Üyesi
- 51 **Orkun Özek**, Sudan İş Konseyi YK Üyesi
- 52 **Ahmet Erbaş**, Senegal İş Konseyi Başkanı Eğitim Danışmanı
- 53 **Barış Çuvalcı**, DEİK Afrika Koordinatörü
- 54 **Evren Doğan**, DEİK Afrika Koordinatörü

TOPLANTI RAPORU

İstanbul Aydın Üniversitesi (İAU) **Afrika Uygulama ve Araştırma Merkezi (AFRİKAM)** tarafından **Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)** işbirliği ile 2 Aralık 2015 tarihinde, Ankara Rixos Otel’de düzenlenen “Afrika ile Eğitim Diplomasisi Çalışma Yemeği” Afrika Büyükelçilerini, DEİK Afrika İş Konseyi Başkanlarını ve Üniversitelerin ilgili temsilcilerini bir araya getirmiştir.

Bu çerçevede çalışma yemeğine katılan **Afrika Ülkeleri Büyükelçileri** tarafından aşağıdaki hususlar dile getirilmiştir:

- Türkiye’de eğitim görmek üzere burs verilmek için seçilen Afrikalı öğrenciler, çoğunlukla ülkelerinin ulusal hedefleri doğrultusunda ve ülkeleri için stratejik öneme sahip alanlarda eğitim görmek üzere seçilememektedir. Bununla birlikte çoğu Afrika ülkesinin kalkınma hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla gençlerinin inşaat ve tıp alanları başta olmak üzere hangi alanlarda bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini de içeren Ulusal Kalkınma planları bulunmaktadır. Afrika’nın yetişmiş işgücü eksiği çektiği bu alanlarla Türkiye’nin güçlü olduğu alanların karşılaştırılması halinde Afrika’nın kalkınma hedeflerine ulaşmasına katkı sağlayacak şekilde öğrencilerin Türkiye’de eğitimleri daha iyi organize edilebilir.

- Türkiye’de eğitim gören Afrikalı öğrencilerin burada edindikleri bilgi ve becerileri Afrika ülkelerinin kalkınma hedeflerine ulaşmasında faydalı olacak şekilde ülkelerinde değerlendirebilmeleri için gerekli bir diğer husus, eğitim sistemleri ve diplomaların karşılıklı tanınması olup her Afrika ülkesinin bunun için kendi iç prosedürleri bulunmakta ve bu nedenle karşılıklı tanımayı sağlayacak ikili anlaşmaların yapılması büyük önem taşımaktadır.
- Türkiye’deki eğitimin kalite ve standardının AB düzeyinde olduğu bilinmekle birlikte Türkiye’de alınan eğitimin Afrika ülkelerinde tanınması ve bu öğrencilerden yararlanılabilmesi için söz konusu ikili anlaşmaların yapılması gerekmektedir.
- Afrika ülkelerinden uluslararası öğrenci temin etmek isteyen Türk üniversitelerin ikili anlaşmaların çerçevesini düzenleyen Karma Ekonomik Komisyon çalışmalarına aktif olarak katılmaları faydalı olacaktır.
- Afrika ülkeleriyle Türkiye arasındaki ikili işbirliği çerçevesinde verilen burslarla Türkiye’de okuyan öğrenciler dışında özel burslarla gelen çok sayıda öğrenci olmakla birlikte bunların bilgileri bazı Afrika Büyükelçiliklerinde bulunmamaktadır. Bu öğrencilerin karşılaştıkları olası problemlerde Büyükelçiliklerin sürece dahil olabilmeleri açısından mutlaka bu öğrencilere hangi çerçevede bursların temin edildiği bilgisine haiz olmaları gerekmektedir.
- Türkiye’de eğitim gören Afrikalı öğrenci sayısı beş bin olup bu çok düşük bir rakamdır. Bu öğrencilerin ilişkilerin gelişmesine önemli bir katkıda bulunmaları sağlanmak isteniyorsa söz konusu sayının mutlaka artırılması gerekmektedir. Bunun için de bu Eğitim Diplomasisi forumunun düzenli olarak düzenlenmesi beklenmektedir.
- Türk üniversiteleri ile Afrika kamu üniversiteleri arasında önemli farklar bulunmakta olup Afrika ülkeleri kalkınma hedeflerine ulaşmaları yolunda her türlü desteğe ihtiyaç duymakta, bu hedefe ulaşmalarını sağlayacak şekilde planlanması halinde hem devlet bursları hem de özel burslar yoluyla Afrikalı öğrencilerin Türkiye’de eğitim görmesi büyük önem taşımaktadır.

Kamu Kurumları ve Üniversitelerden katılımcılar tarafından aşağıdaki hususlar vurgulanmıştır:

- Afrika’daki yatırımları 6 milyar doları aşan Türk firmalarının en büyük sorunlarından biri bu ülkelerde ihtiyaç duydukları yetişmiş işgücünü yerel kaynaklardan temin edememeleridir. Bu durumda şirketler özellikle teknik işgücünü yurtdışından temin etmek yoluna gitmekte ancak uygulamada çoğu Afrika ülkesi yerli istihdamı teşvik etmek istediği için sıkıntı yaşanmaktadır. Türk firmaları için de daha maliyet etkin bir çözüm olan yerli istihdamın sağlanabilmesi yolunda Eğitim Diplomasisi kavramı çerçevesinde atılabilecek önemli adımlar bulunmaktadır.
- Günümüzde kültürel diplomasi, kullandığı çekici metotlar sayesinde resmi diplomasiden çok daha etkin bir araç olabilmektedir. Ekonomik, askeri, turizm

alanlarındaki ilişkilerimizi geliştirebilmenin temelinde dil çalışmaları yatmaktadır. Hâlihazırda Ortadoğu ve Afrika'da pek çok kurum kurmuş olan ve akademisyen gönderen, Türkiye'ye yaz okulları için öğrenci davet eden Yunus Emre Enstitüsü Afrika'daki üniversitelerle işbirliği yapmaya, merkezler kurmaya hazırladır.

- Türkiye'de eğitim gören beş bin Afrikalı öğrenci sayısı kesinlikle yeterli olmayıp kültürel diplomasinin önemli bir rol oynayabilmesi için bu sayının en azında üç yüz elli bine çıkarılması gerekmektedir.
- DEİK Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Afrika Üniversitelerinin Büyükelçilikler tarafından organize edilerek Heyet halinde Ülkemize gelmelerini arzu etmektedir. Yapılacak bu tür çalışmalarda Üniversitelerimiz ile Afrika yükseköğretim kurumları bir araya getirilerek çeşitli işbirliği ve ortak eğitim programları geliştirilmesi mümkün olacaktır.
- Türkiye Bursları uygulamasını yürüten kurum olan Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı her akademik yılbaşında tüm ülkelere Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla yazı göndererek her ülkenin kendi ihtiyaçlarına göre hangi alanlarda burs verilmesini istediklerini sormakta ancak maalesef Afrika ülkelerinden yeterli geri dönüş alamamaktadır. Hâlihazırda bursların planlama aşamasında ilgili ülkelerin ihtiyaç alanlarını göz önünde bulunduran YTB Afrika ülkelerinden burs verilmesini istedikleri alanları diplomatik kanallar aracılığı ile kendilerine bildirmelerini beklemektedir.
- Eğitim sektörü ile insani yardım sektörü arasında önemli bir ilişki mevcut olup hâlihazırda 100'den fazla ülkede faaliyette bulunan Kızılay insani yardım sektöründe önemli bir yerli insan gücüne de ihtiyaç duymaktadır. Somali başta olmak üzere pek çok Afrika ülkesinde eğitim faaliyetleri de yürüten Kızılay için bu ülkelerde Türkçe konuşan yerli insan gücü kapasitesinin artması için YTB, Yunus Emre Enstitüsü, Üniversiteler bünyesindeki Afrika merkezlerinin çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Afrika ülkeleri kendi insani yardım sektörlerini Türkiye'deki STK'lar ile ikili programlar geliştirmek üzere ilişki kurmaya teşvik etmelidir.
- YTB nezdinde üniversitelerde okuyan Afrikalı öğrencilerin ekonomik sosyal problemlerini sistematik olarak takip edecek bir birim oluşturulması halinde üniversiteler de bu öğrencilerin ne tür problemlerle karşılaştıklarını öğrenebilir ve çözüm yolunda önemli adımlar atılabilir.

Yukarıda dile getirilen hususlar ışığında Afrika Büyükelçilikleri, kamu ve özel sektör eğitim kurumları, özel sektör ve kamu kuruluşlarının Eğitim Diplomasisi inisiyatifi çerçevesinde belirli aralıklarla bir araya gelerek Türkiye ile Afrika arasındaki eğitim işbirliğinin artmasına yönelik atılacak adımları belirlemeleri ve bunun takip edileceği bir mekanizma tesis edilmesinin önemli olduğu tespiti yapılmıştır.

SONUÇ: Bu çalıştayda, Afrika ile Eğitim Diplomasisi alanında daha yapılması gereken çok iş olduğu; Afrika ülkelerinin iktisadi kalkınmalarının sağlanmasında ihtiyaç duydukları becerilerin kazandırılması için tek tek ülkeler nezdinde daha detaylı çalışılmaları yapılması gerektiği; bunun içinse araştırmaya ayrılması gereken kaynaklar

ve işbirliğinin kısıtlı olması gibi bir takım kısıtlar mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bu alana katkı yapabilmek için Afrika ülkeleri Büyükelçiliklerinin yüksek öğretim kurumları ile işbirliği içerisinde olması gerekliliği ortaya çıkmıştır.